

EL DIA DE L'INCIDENT

Tretze històries sota una altra claror

A la Sora i a la Seyna,
al Gabriel i a l'Eloi,
esperances de futur.

*Tot allò que està sota terra,
el temps ho traurà a la llum del sol*
Horaci

El que no passa en un any passa en un instant
Popular

Ella va dir no

Si aquell dia vaig carregar les culpes al Marcel, és perquè ho teníem tot parlat i més que parlat. D'ençà de la broma pesada del seu aniversari, un any abans, que l'havia avisat: «Quan em toqui a mi, no vull res de tot aquest enrenou, em sents?», i ell havia dit que d'acord, dona, és clar, amb aquella manera tan seva de torçar el cap que no te n'acabes de refiar. Per si n'hi quedava algun dubte, li vaig puntualitzar, síl·laba per síl·laba, que quan jo complís els cinquanta no volia cap dinar de multituds, ni un espectacle pirotècnic com el que havia convertit el pati del restaurant en una falla, ni la gimcana per localitzar els cinquanta regals, ni el vídeo amb la seva vida i miracles —per cert, amb imatges de força mal gust—, ni tants crits, ni acudits poca-soltes, ni allò de tallar-li blens de cabell, i no diguem, la mala passada de tirar-lo vestit a la piscina, davant de seixanta-dues cares que es partien de

riure, perquè hi eren tots els de la companyia d'assegurances. I ell que ho entomava tot, amb el somriure de bon jan, tan seu, com si encara hi trobés la gràcia. Ja ho crec que l'hi vaig deixar clar: «No, Marcel, no em facis passar per aquesta vergonya. M'ho promets?» I ell que sí, dona, que ja t'he sentit, no siguis pesada.

Com que amb ell mai no les tens totes —sempre troba algú a punt de vendre-li motos i negocis ruïnosa—, des d'abans de setmana santa que li havia parlat de la Provença, el viatge que teníem pendent des de feia vint anys, quan ens vam casar pel civil. Llavors era la il·lusió de la lluna de mel de rigor, però al final la vam canviar per París, perquè una cosina seva el va convèncer per aprofitar el pis de la rue Mouffetard, tan rellepat com poc íntim. I no dic que no vagi estar bé, però res comparable a respirar la llum i els aires perfumats de lavanda.

D'Ais a Grasse, passant pels paisatges de Cezanne i el parc natural del Verdon; pujada fins a Sisteron, parada a Gordes, descoberta dels voltants, i final d'etapa a Avinyó. Tenia la ruta ben estudiada, amb els hotelets i els albergs reservats per a la primera setmana, i un itinerari flexible a la segona. Jo proposava sortir de Barcelona el primer de juliol, el mateix dia del meu aniversari, però ell va argumentar que podíem fer una primera nit al nostre xalet de Costaclara, amb sopar íntim al Cau Blau, el restaurant on ens havíem conegut quan tots dos estàvem aguantant amb pines uns matrimonis gastats. Si fos per mi, hauríem creuat la frontera de bon matí, ja que sabia per endavant que acabaria rebentada del final de curs a l'escola i, com cada any, em convindria una desconexió

dràstica. Però ves, allò que passa, em va entendre que ell hagués pensat en el detall del sopar i no vaig gosar dur-li la contrària.

Ben pensat, podia ser un digne preludi de les vacances tan esperades. Passariem la nit tots dos sols on solíem anar carregats de fills, pares i amics. Mirant-m'ho en positiu, ho vaig anar preparant tot —ell només és bo per fer maletes a última hora—, a còpia d'esgarrapar estones a un tancament de curs tant o més asfixiant que els anteriors. Potser és que m'estava fent gran, i allò de canviar de desena em tenia atabalada, encara que no volgués demostrar-ho. Vaja, que havia fet les reserves per internet, havia comprat les guies, tenia clara la llista de l'equipatge, la nena estava col·locada a casa de la meva mare... En fi, tot allò que a en Marcel ni li passa pel cap que s'ha de fer, fora de dur el cotxe a revisió, que en els seus temes mai no falla.

Per tant, quan va arribar el primer de juliol tot era a punt i si no vam sortir fins al migdia va ser perquè em vaig passar mig matí enganxada al telèfon, responent les trenta-quatre trucades —les vaig anotar una a una— de gent que em felicitava, amb aquella cantarella de fons enverinat: «Ves, llàstima que marxeu, aquest cop no ho podem celebrar». I jo, dissimulant l'alegria, els deia que les coses han anat així, ja ho celebrarem a la tornada.

Vam dinar pel camí, repetint la ruta de tants caps de setmana fins a Costaclara. No puc dir que hi hagués cap diferència, tret de l'eufòria de començar vacances i del despertar memorable que ja havíem tingut a casa, després que en Marcel em sorprengué amb un conjunt de collaret

i arracades amb esmalts de l'artista Torres Anglada. Dins del cotxe, amb totes les finestres obertes, em sentia com si en fes vint-i-cinc, amb aquella eufòria que et fon les obligacions. Fins i tot era com si ell em tornés a contemplar igual d'embadalit com quan uns amics comuns ens van presentar al Cau Blau i de seguida vam notar aquella electricitat. Ara, mig vergonyós, els ulls lleugerament caiguts, però amb la mirada persistent, quan no saps ben bé què insinua. La veritat és que llavors em va semblar més tendre que mai, però, és clar, encara no podia interpretar que m'estava demanant disculpes anticipades.

Es notava que ja havíem entrat al juliol. Els carrers de la urbanització no eren com els d'hivern o la primavera, normalment tan deserts. S'havien omplert de cotxes i més cotxes i de gent que anava i venia del mar, però, de miracle, encara vam poder aparcar davant mateix de la nostra torre. En Marcel gastava un humor insòlit, força exaltat, i jugava a fer el pallaso. Pretenia entrar-me en braços a casa, com si l'estrenéssim, i encara sort que no li vaig fer cas.

Sí, ho recordo amb tota precisió, va ser ell qui em va obrir la porta amb una mitja reverència i aquell toc còmic que li va sortir prou bé: «Passi, senyora». L'entradeta respirava la quietud reconfortant dels espais que t'has fet a mida i, excepcionalment, el plaer d'estar-hi sols.

Ja vaig advertir que ell es quedava dues passes enre-re, mentre jo em dirigia a la vidriera de la sala. Jo mateixa havia fet girar el pom i la porta s'havia badat dos pams, quan va ser com si una deflagració fes explotar la casa.

Imagina't, tots els llums encesos de cop i vint-i-sis gargamelles cridant:

—Per molts aaaaanys!!!

Òbviament, llavors no estava en condicions de comptar-los, però ara ja sé que eren cinquanta-dos ulls pendents de mi, i jo, que m'hauria volgut fondre. No em sentia ni els ossos de les cames i els braços em penjaven.

D'acord que no hauria de ser cap excusa, però reconec que, per un cop a la vida, no vaig ser prou conscient dels meus actes. Ara només puc afirmar que totes les rialles es van partir amb un sol crit —increïble, però era meu— que va fer tremolar els vidres:

—Noooooooooooo!!!!

Mentre em buidava l'ànima, em va retornar la força a les cames i a les mans, vaig girar-me i vaig sortir de casa sense ni parpellejar. Encara no m'explico com no vaig ensopegar amb els tres esglaons del porxo.

•

Ho dic de debò, no recordo que fos jo fins que em vaig veure parada enmig del carrer, sense saber si tirar amunt o avall. Torretes i més torretes, totes calcades, de quan ho fèiem tot en col·lectiu. Cotxes i més cotxes, tot un repertori de blancs, grisos i negres, ben a la moda, i sort que una mica més enllà vaig descobrir la meva salvació: una taca vermella, el Golf lluent de l'Agnès Bardagí, aparcat just davant de casa seva, quatre torres més amunt que la nostra i al cantó dels senars.

No m'hi vaig pensar gens. Segur que l'Agnès m'entendria, millor que jo mateixa. Sé que vaig córrer com una boja —devia témer que se'm tallés l'empenta— i no vaig parar fins a desfogar els neguits damunt d'aquell timbre que li havia criticat tantes vegades. «Agnès, no cal que

destrossis la *Petita música nocturna* de Mozart de manera tan dubtosa». Però ella solia passar-se d'original, era de domini en tota l'escola.

L'Agnès, ai la meva amiga Agnès. Més de trenta anys de vides en paral·lel. Havíem coincidit a Magisteri i havíem entrat el mateix curs a l'escola, quan era una cooperativa de mestres i no podíem ni sospitar que acabaria a mans de quatre pares rics i amb un claustre de funcionaris. Ens havíem casat el mateix estiu amb professors del nostre equip i dos anys després ens havíem deixat convèncer, com tants altres companys i amics d'amics, per invertir a la urbanització de Costaclara, convençuts dels avantatges de viure en comunitat.

No sé si ho pensava o no, però segur que ho duia a dins mentre repetia l'embafadora musiqueta i ja em temia que ella hauria baixat a la platja. I llavors es va obrir la porta, però no era l'Agnès qui va aparèixer, sinó la Sílvia Lucas, la profe de Socials, una rossa un pèl extremada, guapíssima, que només duia cinc anys amb nosaltres sense que jo li hagués agafat una confiança especial; ni que hi tingués res en contra, per descomptat.

Em vaig quedar tan sorpresa, que va haver de ser la pròpia Sílvia qui reaccionés amb millors reflexos que no pas jo.

—Ah, hola Maria. Passa, passa. L'Agnès és a dalt, ara li dic que baixi.

Vaig avançar cap al vestíbul, però ja m'havia caigut el món a sobre. Davant de tercers, com podria confiar a l'Agnès l'embolic en què m'acabava de ficar? Ella i jo sí que ens ho dèiem tot. Quan a mi se'm va acabar el matri-

moni amb en Ricard, ella encara va allargar el seu amb en Julià, el profe de Mates, fins al punt xocant de celebrar les noces de plata i plegar al cap de dos mesos. D'allò ja en feia més de tres anys i era com si se li hagués girat el caràcter. «Ni sonada, em torno a lligar», deia.

Quan l'Agnès va aparèixer per l'escala de fusta, estava més fresca que una rosa. Sense demostrar pressa i amb aquella ganyota divertida que se li havia anat fent més i més punyetera. Jo em sentia absolutament desvalguda, suposo que amb la cara d'estar a la lluna que ella sovint em retreia després d'aquelles reunions de claustre tenses, res a veure amb les dels nostres temps. I aquella tarda, podent fer el numeret davant la Sílvia, s'ho tornava a passar bomba.

—Mariiii, què et passa, tan acalorada? —va fer l'Agnès, en una de les seves sobreactuacions.

—No... res. Sí... No...

I jo, amb una vacil·lació que ella no va fer res per suavitzar, més aviat la va convertir en teatre.

—Ai Sílvia, estimada, em sembla que la Maria no s'esperava trobar-te aquí...

Interpretava molt bé el paper de senyora marquesa, amb una sorna mal dissimulada, i vaig començar a entendre el que fins aleshores havia fet que em rellisqués dels pensaments. Mentrestant, la profe de Socials ens contemplava amb els braços creuats, sense prendre posicions.

—Nena, no em diguis que no sabies que la Sílvia i jo som més que bones amigues...

—Bé, sí..., no..., però...

Jo no era allà per aclarir si ella i la Sílvia s'ho muntaven, ni d'altres bromes inoportunes que feien corrien els més joves de l'escola. Jo només intentava explicar-li el cristo que acabava d'armar i no sabia com sortir-me'n. Però em sentia incapaç d'obrir la boca davant d'algú que no sabia res de la pel·lícula, o així ho creia jo. No comptava que l'Agnès és molt llarga i que en coneixia el tràiler abans que jo.

—Però nena, què teens? I en Marcel? Que li ha passat alguna coosa?

Més que ridícula, em sentia decididament patètica. Però un cop més vaig haver de reconèixer que l'Agnès era experta en gestió de conflictes. Si tenia fama de saber torear els pares més impresentables, amb mi ho tenia molt més fàcil.

—Sílvia, cuca, serà millor que ens esperis aquí baix. Em temo que la Maria i jo hem de parlar de certes qüestions delicades. Ens tancarem a la sala de les golfes.

Sense dir ni piu, la vaig seguir per tots els trams d'escala fins arribar a l'espai de sota teulada, idèntic al de casa meva, idèntic al de les cinquanta-quatre torres de la urbanització, però en versió minimalista.

No em va costar de confessar-li el desastre, i jo, amb aquella reacció meva tan fulminant que no m'acabava de creure. Paraules i més paraules que l'Agnès atenia massa escrupolosament per no témer que em sortís amb algun estirabot dels seus.

—Ves per on! Al-leluia! La Maria Valeri ja sap dir que no. L'enhorabona, dona!

—No te'n burlis, que em sento més que perduda!

•

Entre coixins, amb un fons suau de Miles Davis, l'Agnès me'n va demanar més detalls i va fer que m'esbravés amb la parentela que havia deixat plantada, com si dugués gravada al cervell la foto d'aquella coral espantosa. Segur que hi eren els meus tres fills —els dos nois que havia tingut amb en Ricard i la nena amb en Marcel—, i també hi devien ser els quatre del Marcel amb la Rita, més el fill d'ella amb el seu Víctor actual. Perquè aquest parell no hi podien faltar —eren els últims que fallarien, la Rita sempre tan enganxosa—, igual que el meu ex i la seva *barbie* Verònica, que no desaprofitaven les ocasions d'exhibir nivell amb la seva cadena d'escoles d'idiomes. També hi havia vist, segur, a segona o tercera fila, el meu germà Quim i la germana d'en Marcel, amb les respectives parelles, i potser amb alguns fills, encara que llavors no sabia precisar quins. A més, asseguda a primera línia, es feia notar la bateria de gent gran, amb els meus pares, els d'en Marcel, i també els d'en Ricard, els meus fidels i commovedors exsogres, que no se'n perdien ni una. Ah, i al cantó de l'esquerra, dreta com un fus, l'estampa de la tia Gabriela Valeri, la més veterana i la que bramava més fort. No, llavors no els havia pogut comptar, però després ja tindria temps de quadrar la llista dels vint-i-sis; els més imprescindibles, segons que encara intentaria excusar-se el càndid d'en Marcel.

—Déu n'hi do, encara m'hauràs d'agrair que no vagi acceptar la invitació... —vaig sentir que deia l'Agnès, després d'exhalar enlaire el fum del puret que acabava d'encendre.

—Què vols dir? —vaig saltar, amb uns ulls que se la menjaven viva.

—Dona, si tens un marit que pensa en tot, no voldràs pas que s'oblidi de mi.

—Que tu vas parlar amb en Marcel?

—És clar, em va telefonar, tot preocupat, perquè el clan l'estava pressionant per muntar-te el xou i ell no sabia negar-s'hi.

—I tu, què li vas dir?

—Endevina-ho! Si tu no m'havies repetit cent vegades que no toleraries cap celebració, és que no sé comptar.

—Ara m'entens? No m'explico com ell s'ha atrevit a fer-los més cas que a mi.

—Ai, nena! No sé de què et queixes, tens un marit que no te'l mereixes. Ho faria tot per tu, i amb tanta gent que t'adora, com vols que s'hi resisteixi?

—Estàs de broma? Ell sap com penso, i no sóc de les que parlo per parlar.

—I tant, la Maria Valeri és una dona conseqüent, racional, tossuda com una mula, però casada amb un tros de pa massa manipulable. Si a més hi ha una mare i una tia que li diuen que té una dona carregada de punyetes, però que estarà encantada amb la sorpresa, ell s'ho empassa... Et va quadrant? Si l'haguessis sentit, com s'anava entusiasmant amb la idea...

—Però tu li vas dir ben clar que jo no...?

—Jo sóc un cas a part, estimada Maria, ho hauries de saber... No dec ser gaire de fiar per als teus. Em vaig limitar a dir-li que no comptés amb mi, sense aixafar-li la guitarra.

—I has consentit que me l'aixafi a mi?

—Ep xata, que una servidora ja ha après a no ficar-se en assumptes interns. Prou que m'ha costat... T'ho juro.

—Doncs que et quedí clar: he dit que no i ningú no em farà tornar enrere...

—Bravo! Ni si el teu maridet et ve a buscar i se t'agenolla?

M'estava indignant, molt més del que em podia imaginar.

—Ell... Ell és el principal culpable. Sabia perfectament la meva opinió i se l'ha saltada. No el puc perdonar!

—Bé, és el teu company des de fa vint anys. Tu sabràs perquè l'aguantes! Si no recordo malament, al principi li trobaves totes les gràcies, comparat amb el galtes del Ricard Garrigues... Algú tan respectuós, tan sensible, deies.

—Saps perfectament que el Ricard era pura façana, ja el vam patir prou a l'escola. Tu saps com me les feia passar, sola amb les dues criatures, i ell jugant amb negocis fantàstics... I amb aventures no tan fantàstiques... Mai no va tenir vocació de mestre, ni de marit... Ja veus quins aires gasta ara i amb quina arracada s'ha aparellat...

—Raó de més per creure que algú tan adaptable com en Marcel Pruneda era la teva gran solució. Són paraules teves, nena, què més vols? No crec que hagi canviat tant amb el temps, jo diria que continua igual de fiable i que et té dalt d'un altar... És que potser et molesta? No tindràs pas ganes d'engegar-lo i no t'ho permetes?

—Agnès! Què estàs insinuant?

—No insinuo res, pregunto. Et cansa un marit massa tou? T'irrita que et veneri tant que no sap privar-te de la veneració dels altres?

Se m'estava embussant l'enteniment. No sabia si l'Agnès es venjava del seu fracàs matrimonial o em prevenia del meu.

—No sé on vols arribar.

—Doncs parlo transparent, estimada, i no som a l'escola. Oblida la Maria Valeri de les idees clares, la tia tenaç i persistent fins a la medul·la, la infal·lible que no suporta fer de dolenta. Aparca la Maria Valeri maternal, la de les paraules precises, la padrina de les conciliacions... Maria, surt tu, la de carn i ossos, la que està farta que tothom se li enfili a cavall i que avui ha dit prou...

—Agnès, què... què t'estàs embolicant?

—Només et recordo el perfil, perquè em sembla que l'has dut massa lluny i no t'adones que a la *vida real* les coses no funcionen com a l'escola.

—I...?

—Que si ara tens la casa plena de gent, potser és que n'hi ha que abusen de tu. És el que t'agrada? Ho dubto, aquest NO d'avui deu ser per alguna cosa, oi? I sí que t'arronsos aviat! És que tems per la teva imatge de perfecció? No toleres les festes sorpresa? No serà que et fot que no sigui iniciativa teva?

—Agnès, et passes amb mi...

No es va afanyar a replicar-me. Ben al contrari, va tirar el cap més enrere, jugant amb el fum del tabac, com si ja li agradés que li caigués a la cara. Després la seva veu encara va sonar més fonda i gutural.

—Perquè et dic les veritats? No te les vaig consentir jo quan em vaig separar d'en Julià? Creus que va ser agradable sentir-me que, si havia aguantat vint-i-cinc anys, millor que continués aguantant?

—Era molt diferent.

—Sí, perquè tu eres la sensata i jo vivia ofuscada... Maria, sempre t'ha costat acceptar que la realitat no encaixi amb el que penses. Tens un sentit de l'harmonia envejable, muntés uns equilibris perfectes, les teves opinions solen ser justes... Però no sempre són les més adequades per continuar vivint.

—I amb aquest sermó, què intentes dir-me?

Continuava jugant amb les volutes de fum, segura de guanyar la partida.

—Per exemple, que tens un marit massa fàcil de convèncer, però igual té raons per no fer-te cas. Si l'haguessis sentit abans de penjar, amb aquella innocència que em va dir: «Sí, tens raó, la Maria no en vol ni sentir a parlar, però ja veuràs com després li agradarà». I ara el començo a entendre.

—Faig cara de dir una cosa per una altra?

—No, Maria, ja sé que tu ets terriblement conseqüent. Això no treu que si et posessis l'orella al cor, qui sap si no tindries alguna sorpresa.

—Ara resultarà que no em coneixes...

L'Agnès va donar per consumit el puret amb què entretenia els dits, va esclafar les restes en el cendrer de vidre maragda i va incorporar del tot l'esquena, com un preàmbul d'aquella mirada directa als ulls amb què pretenia dir-m'ho tot.

—¿Que vas demostrar coneixe'm, quan et deia que volia separar-me d'en Julià? No et semblava bé, perquè et trencava la imatge que tenies de nosaltres. Que tu haguessis partit amb en Ricard Garrigues era lògic, inevitable, però nosaltres érem la parella ideal, la que havia superat totes les crisis, i no et podíem fallar. No t'importava la meva frustració per no tenir fills, ni que entre en Julià i jo només hi hagués una convivència aparent, que ell ja tingués una vida a part, i que a mi se m'haguessin despertat altres interessos. M'ho discuties tot i avui encara t'has comportat com si no sabessis res de res. Reacciona, Maria! Què més vols? Avui has dit que no, doncs ara aguanta la canya!

•

No sé com hauríem acabat si en aquell precís instant li responc pel que em deia la sang. Però just quan m'ho havia passat pel cap i agafava empenta, va sonar el timbre, de nou el sacrilegi de Mozart, que escoltat des de dins encara em va doldre més. Totes dues ens vam quedar mudes, jo mig espantada i ella mig divertida, sense vaticinar la novetat que ens esperava. Vam distingir els passos de la Sílvia que anava a obrir, i tot seguit un guirigall de veus massa confuses per avançar cap pronòstic.

Després de comptar les seves petjades discretes, la Sílvia va comparèixer a la sala de les golfes.

—Maria, hi ha una senyora que demana per tu.

—Segur que és la Rita, l'ex del Marcel. Grassoneta, cabell curt, tenyit d'aram?

—No n'encertes ni una. No crec que al teu home li anessin tan madures, ni tenyides de ros platí...

—No! La tia Gabriela, la que faltava!

Al mateix temps que m'exclamava, va ser com si la silueta de la Sílvia es desdoblés.

—Sí, noia, la teva tia Gabriela, l'única que els té ben posats per cantar-te les quaranta!

La tia no es va quedar a la porta. Ella sola es va convidar a seure al sillonet de vímet, fent veure que esbufegava, com si als vuitanta-vuit anys ja no estigués per pujar escales. Era la tia soltera de la família, la germana gran del meu pare, absolutament incombustible, sempre d'humor, menys quan es posa impertinent i em toca el rebre, com aquella tarda.

—Maca, avui ens l'has feta grossa! Tu saps la que has armat? I com s'ho ha pres aquest home que no sé com t'aguanta?

—Tia, si has vingut a defensar-lo, plega. Ell és l'únic responsable d'haver-vos enganyat a pujar fins aquí.

—Què t'empatolles? Vaig ser jo, la teva tia, qui va haver de treballar per convence'l. Tu no saps la il·lusió que els feia al teu pare i a la teva mare, encara que els tinguis tan acoquinats que mai no diran ni piu. Només passa una vegada a la vida que la filla gran et fa cinquanta anys! Com vols negar-los aquesta satisfacció?

—Potser hi ha altres maneres de celebrar-ho que muntar aquests numerets, no et sembla?

—Estàs carregada de romanços. En aquesta família tot se celebra per la porta gran o no existeix. A més, nena, hi ha coses que no han de decidir els afectats, s'han de fer perquè toquen! I la voluntat dels altres, que no compta?

—I tant que compta! Com al darrer aniversari del

Marcel, oi? Allò va ser un circ, amb els mateixos de sempre. És que encara no en teniu prou? Una colla d'hipòcrites que a la cara ens riuen les gràcies i a l'esquena ens trinxen. No, ja portem molts espectacles al damunt, i amb el de l'any passat en vaig tenir prou. No jugo més.

L'Agnès s'havia quedat bocabadada al seu niu de coixins, mentre la Sílvia no es perdia detall des de la porta. A mesura que jo m'enfilava, més se'ls encenien els ulls, com si m'aplaudissin l'actuació. No negaré que era estimulants. Sort que la tia, cada cop més abrandada, no s'hi veia de cap ull.

—Ai, em fas gràcia, criatura! Des de quan es diuen les veritats? Sàpigues que ni que fossis Donya Perfecta, que no és el cas, la gent et continuaria deixant verda. Som així, és la salsa de la vida!

—Que no és el cas? Què he fet malament? Tu també has vingut a deixar-me verda?

—Mira que innocent, la nena! Ets una bona combinació de la lloca de ta mare i el perepunyetes de ton pare. Què has fet malament, dius? Vols més que la plantada d'avui? Però si tens ganes de remenar, pregunta-li al Ricard sobre quan li vas posar els fills en contra. I si li agrada gaire tot el que vas escampant de la seva Verònica... Ara, se t'ha de reconèixer que has tingut bona mà per guanyar-te els exsogres, amb les enganxades que t'han estalviat... I no em facis parlar de com et veu la Rita, sort que en Marcel et fa de paraigua...

Les dues espectadores s'ho estaven passant bomba, però no era jo qui podia fer-les fora, i la tia no tenia cap intenció de bellugar-se del sillonet que li venia a la mida.

—Però, tia, què t'inventes?

—Que què m'invento? Demana-ho al Quim, que ja n'està tip de la germana que tot ho fa de primera. O a la teva cunyada, que mai no gosarà anar un pas davant teu amb els sogres.

—No sé de què em parles... Però, si sóc tan negativa, per què heu vingut tots fins aquí? Per què sempre espe-reu que us organitzi la vida?

—Qui gosaria dur-te la contrària, si tot ho encertes?

Se m'acabaven les paraules, se'm feien miques abans de dir-les. Com podia ser que la tia Gabriela se'm girés d'esquena? Estava a un pas de posar-me a plorar, de tanta impotència, i ella se'n devia adonar.

—Bé, no cal que t'ho agafis a la tremenda, que tots tenim les nostres coses. Ara bé, avui t'has passat, i si no vols que t'ho retreguin de per vida, sigues sensata i vine amb mi. Tothom entendrà allò d'un mal moment, els nervis que t'han traït...

Em tornaven les paraules, però no les deixava sortir, de tanta por a equivocar-me. Vacil·laven, reculaven, però no plegaven del tot.

—És que... Que no... Que no és això... Una vegada que faig pel que penso... Prou!

—Bah, bah, paraules! Tu ets una persona com cal i t'has de comportar. Ara, et calmes, et rentes la cara, et pentines aquestes grenyes, i m'acompanyes, com si no hagués passat res.

Reconec que m'estava afluixant per dins, com si no hi hagués cap motiu per dur les coses a l'extrem. Ella ja em devia veure rendida.

—És clar, dona. Tothom té un mal dia.

—Però...

No sabia ben bé què hi podia objectar. La tia ja s'havia alçat, amb decisió, i m'estava oferint una mà perquè m'alcés dels coixins.

—Ja veuràs que content es posarà el Marcel.

Va ser com si hagués pronunciat el conjur que reobria la caixa dels trons.

—El Marcel? El Marcel? És ell qui ha de venir a excusar-se. No tenia cap dret a...

—Nena, ets tu qui no té cap dret a posar-se així. Què t'has pensat, criatura consentida?

—Em poso com em dóna la gana, i no penso tornar amb tu!

M'havia sortit una glopada de mal geni com feia anys que no em recordava, i el que era pitjor, havia aconseguit que la tia tornés a treure el seu cantó més abrupte. Ens havíem declarat la guerra, ni ella ni jo faríem marxa enrere.

Em vaig aixecar, tota sola, però per plantar-li cara, com si fóssim dos galls.

—Ja ho saps, ja que t'agrada portar platets, digue-li al Marcel que només tornaré si ell m'ho demana... I amb condicions.

La tia va grunyar algun renec intel·ligible, com si tragués bromera per la boca i foc pels ulls. Sense ni una paraula de més, va girar cua, escales avall, tan de pressa que la Sílvia no la va aconseguir atrapar. El cop de porta va ser antològic.

Aquesta vegada l'Agnès sí que va aplaudir amb mans

i ànima. La Sílvia s'hi va afegir amb una rialleta de circumstàncies. Ja no va tornar a baix.

•

Els vaig agrair que s'haguessin mantingut al marge de l'esgrima amb la tia. Com també que no m'hi haguessin deixat sola.

—Ostres, Maria! Com l'has despatxada! Si ho explico a l'escola, no s'ho creuran.

L'Agnès m'ho va dir per donar-me ànims, però, vés a saber per què, em va fer l'efecte contrari. Com si em pugés la mala consciència, vaig fregar l'atac d'angoixa, amb aquell fred intens que em circulava per l'esquena i em marejava els pensaments. Potser sí que m'havia passat d'impertinent. Jo no tenia res contra la tia —de debò que li admirava el temperament—, ni contra ningú en particular dels ocupes. El meu NO era per la roda absurda que entre tots fèiem girar des de segles.

—Algú ha de dir prou, o no?

El que volia ser una reafirmació contundent havia acabat amb un dubte aigualit. L'Agnès no ho va desaprofitar.

—I tant, estimada! El més curiós és que hakis hagut de ser tu, la Donya Perfecta, que diu ta tia.

—No hi tornis.

Com si hi volgués posar pau, la Sílvia va treure la seva vena més ocurrent.

—Què et sembla? El proper, l'engego directament? O tapio la porta?

No era que em fes gaire gràcia, sobretot de pensar que res no s'havia resolt, més aviat empitjorat. Però li vaig agrair la bona intenció.

—No caldrà, Silvia —va subratllar l'Agnès—. Que no ho has vist, com se sap defensar sola, la Maria? Ja ha entès que cadascú s'ha de treure les puces de sobre.

—Gràcies, però si teniu alguna idea..., no m'aniria gens malament. Em sento fora d'òrbita.

—Sí, potser estaria bé —va rumiar l'Agnès, com si s'estigués preocupant de veres per mi—. Vull dir saber com penses organitzar la teva resistència durant les properes hores. Per nosaltres no hi ha problema, a baix tenim una altra habitació.

No pensava, ni volia imaginar-me més enllà d'aquell instant endimoniat. Però la Silvia, com si res, va tenir la virtut de recordar-me el panorama.

—Per cert, ja has pensat com s'ho deuen prendre els teus fills? I la filla, que encara viu amb vosaltres, oi?

No sabia si era per distreure'm o per provocar-me encara més, però hi vaig caure de quatre grapes, com si només parléssim ella i jo. O era que m'agradava divagar amb els núvols.

—Sí, l'Aina ha fet els divuit, té un mig nòvio, però ja li va bé tenir la vida resolta amb el papa i la mama. L'Oleguer i en Roger ja fa temps que s'han emancipat. Portaven molt malament allò de repartir-se cada quinze dies en cases diferents, i el Ricard, encantat de la vida. Jo m'ho vaig prendre pitjor, però ja m'hi he acostumat. Tenim molt bona relació, no et pensis... I...

Què estava dient? Si hagués fet cas del posat cínic de l'Agnès, hauria callat de cop. Però la Silvia tenia ganes de dir-hi la seva.

—Ai, tot són maneres de muntar-s'ho, les dues me-

ves es van quedar directament amb l'ex i ara vénen de visita, quan volen. Com que el tribunal va considerar que jo no era una mare fiable...

Segur que no era el tipus de conversa que preferia l'Agnès. Era més que evident.

—Quins problemes! En Julià i jo ens ho vam muntar millor, res de fills.

Reconec que jo no vaig ser especialment oportuna.

—Mira que bé, ara dius això, però no pensaves igual quan intentaves quedar-te embarassada i no hi havia manera, mentre els altres us passàvem al davant...

—Maria, és que penses repassar tota la meua vida? —va replicar ella, amb força mala llet—. T'adverteixo que la Sílvia ja sap tot el que ha de saber de mi.

Però la Sílvia continuava fent els seus vols de papallona i feia com si no ens sentís.

—Potser és que mai no he cregut en la mística de la maternitat... Estic contenta de les meves filles, si no me les sento al damunt, i elles estan divinament amb el seu pare... i amb una altra dona que és més bona mare que jo... Deu ser així, oi?

Més aviat sulfurada, mentre es preparava un whisky amb gel, l'Agnès s'havia evadit de la conversa, però jo li vaig seguir donant corda.

—Doncs jo em pensava que era aquesta millor mare que dius tu... Els quatre del Marcel amb la Rita sempre han estat més a casa que amb la seva mare. Era com si a la Rita li fessin nosa i a mi no em vingués d'un... Com que la Maria hi té tan bona mà!, deien, i ara resultarà que sóc una mala bruixa.

L'Agnès no es va poder contenir i va tornar a la càrrega.

—Dona, tant com mala bruixa...! Ningú no t'ho ha dit. Però, ja se sap, a les que aneu de meravelloses, ningú us fa les coses al vostre gust... Llàstima que no estigueu preparades per a les crítiques.

—Agnès, de què m'estàs acusant?

—Ai, de res, nena, de res, avui tens la pell molt fina. O sóc jo que cada cop aguanto menys les que voleu estar al centre de tot, com el tall de l'entrepà.

Jo no hi trobava res de divertit, mentre que la Sílvia es va disparar amb una rialla exagerada.

—Ha, ha, ha! Tens raó, allò de les dones sandvitx que hem comentat tantes vegades! Per què hi deu haver més dones que homes en aquest club?

—Què dius de dones sandvitx? —vaig protestar jo, incòmoda.

—Res, Maria. Són coses de l'Agnès i meves, nosaltres ja ens entenem. No va per tu...

De cop, era l'Agnès qui tenia ganes de riure.

—Sí que va per la Maria, i tant! Ben pensat, ella n'és l'exemple més indicat.

—M'ho explicareu...?

—I tant, xata! Les persones sandvitx són les que es deixen atrapar per tantes responsabilitats que acaben sent insubstituïbles...

—Amb mi que no hi comptin... —encara va papal·lo-nejat la Sílvia.

—En la modalitat dona, són les ideals per carregar amb els pares que no s'acaben de morir i amb els fills que

no acaben d'anar-se'n de casa. Pateixen per tot, però no aprenen a delegar perquè, pobretes, no sabrien què fer. Es quedarien sense identitat! T'imagines quina tragèdia?

L'Agnès anava creixent a cada frase, com si les hagués assajades per al moment de dedicar-me-les, i jo m'astorava de tanta mala bava com hi sabia posar. Entremig, la Sílvia continuava voleiant entre núvols de cotó fluix i de tant en tant les deixava anar, amb aquella falsa innocència.

—I si a sobre són mestres sacrificades, no diguem!

—Què vols dir?

No va caler que ella contestés, l'Agnès li va prendre el relleu.

—Que no te n'has adonat? A la nostra professió encara n'hi ha un niu, tot i que som una espècie a extingir. Només cal que repassis el claustre...

—Sí, és clar, començant per la Maria Valeri, la Reina Sandvitx, oi?

—Ara que ho dius, no et cauria malament el títol.

—Ets injusta, terriblement injusta!

—Per què? Ens acabes de demostrar la teva capacitat per posar-te enmig de tots els sidrals. Ara mateix tens la casa plena de gent que t'està fent de pa... Però, ves qui ho havia de dir, avui els has deixat sense tall! Ja no vols ser més el seu pernil! L'enhorabona, Maria Valeri!

—Agnès...!

—Ei, senyores, calma! —va acabar intervenint la Sílvia, poc partidària d'amargar-se la tarda.

L'Agnès no es donava per vençuda i ja havia enlaira un dit profètic, quan va sonar de nou el simulacre

de Mozart i la profe de Socials va haver de repetir de portera.

•

Aquest cop la Sílvia no va haver d'anunciar la visita. L'Oleguer anava ben informat i ni tan sols li va demanar permís per pujar les escales. Amb l'estrèpit de les seves vambes del quaranta-cinc, ja vaig saber qui era.

L'Oleguer, el meu fill gran, vint-i-set anys al món i tres fora de casa, tan aviat es va veure les orelles com a dissenyador gràfic. Un dia ens va dir que ja estava tip de tanta *dictadura militar progressista* i que volia sobreviure sense fer-se el llit ni rentar el plat cada cop que l'embrutes. Va ser la broma fina per fer-me saber que l'estava ofegant amb les meves normes domèstiques i la inflexibilitat en els horaris. Sort que és dels que s'ho pren tot amb humor i moltes galtes, herència del Ricard, tot i que per ara no li ha copiat l'obsessió pels diners i les ànsies de figurar.

Vaig respirar perquè fos ell el nou enviat, però no comprenia com s'hi havia avingut; ell, que passava de tot i de tothom, especialment en assumptes familiars. Però aviat em va aclarir que no venia en nom de ningú, sinó a títol estrictament personal.

—Jo plego, m'esperen uns amics a Tossa i arribo tard.

—Ah!? —encara vaig fer jo, mal amagant la sorpresa.

—I també dir-te que per molts anys, Marieta, però l'any que ve no cal que ho facis tan complicat. Ets l'hòstia!

—Nen, no sóc jo qui ho ha muntat. Ja m'agradaria veure't al meu lloc.

—I a mi m'agradaria veure't al lloc del Marcel. La putada que li has fet!

—Vaja, tu també!

—Òquei, jo piro. El Roger diu que aguanta una hora més perquè fins a les nou no ha de fitxar a Lloret.

—I l'Aina?

—Imagina-te-la, enganxada a l'àvia i que no para de somicar, com si fos culpable de tenir una mare que...

—Que què?

—Res, passo. Un altre dia et poses càmeres ocultes a casa i aprendràs moltes coses que et sorprendran...

—Segur que la Verònica es deu estar despatxant a gust...

—Que va!, aquella no diu ni mu, el papa la té controlada, només la deixa riure i explicar sopars de duro, que si la facturació, que si les dues noves acadèmies... Ets tema prohibit, no pot cridar les excel·lències que pensa de tu.

—Oleguer!

—Mare, què vols? Si no us podeu clissar! Més val que et preocupis del Marcel, si encara no ha tingut l'infart.

—Tu també el defenses?

—És l'únic que no fa comèdia. Li ha passat per massa bon paio, que ja és el que et va bé, oi? Després d'aquesta, segur que no la tornarà a cagar. Però ara potser que afluixis, mareta. Pensa-t'ho!

—Fill meu, per què m'ataques?

—Ni atacs ni hòsties! No pots jugar amb el personal d'aquesta manera. Però potser ja no caldrà que et moguis, n'hi ha uns quants que ja han perdut la paciència.

—Què vols dir?

—Res, la colla de la Rita Morell acaba de guillar. El Marcel s'ho ha pres a la tremenda, però no els ha pogut frenar. O sigui que tens el camp més lliure per quan et rendeixis.

—Si penses així, per què no li dius al Marcel que claudiqui ell? Aquesta vegada li toca!

—Li envies un colom. Jo m'esfumo. Felic aniversari, mareta Marieta!

Sense perdre el to, l'Oleguer em va fer un petó a cada galta i va desaparèixer escales avall.

•

Tornàvem a estar les tres soles, repartides entre els coixins, extenuades com si haguéssim lliurat unes quantes batalles seguides. Tanmateix, l'Agnès va ser la primera de reaccionar.

—Noies, convido a una ronda!

Mentre ens passava el whisky amb força gel, hi va posar un toc esportiu.

—Em pregunto quant falta per al final d'aquest partit... Vull dir l'estona que trigaràs a ser la dona sensata que torna a casa i s'excusa...

—De debò, creus que és el que hauria de fer?

—O és que penses tramitar la separació directament? També és una opció, és clar.

A una altra, no li hauria perdonat aquell to desmenjat, humiliant. Però aleshores no estava per guanyar-me més enemics. Preferia escoltar, escoltar fins que se m'encengués alguna llum. La Sílvia, que continuava remenant els glaçons eixuts, s'havia animat a dir-hi la seva, com si fos a la classe d'Ètica.

—Realment, està vist que l'invent de la família no funciona ni amb rodes.

—En saps d'algun altre que el millori?

No ens esperàvem aquella sortida de l'Agnès. Ni el seu discurs d'escepticisme empedreït que va venir després, ni la humitat que li feia brillar els ulls, encara que els hagués concentrat en el sostre, després de recarregar el got. No m'acabava de creure que ella, la que tenia solucions per a tot, es rendís de forma tan directa. Va esgrimir un argumentari complet, brillant com tots els seus, que tombava tots els models d'estructura familiar al llarg de la història i, com que se la veia satisfeta de la manera que li estava sortint, va acabar negant la viabilitat de qualsevol forma estable de parella.

—De cap! —va remarcar amb tanta contundència que la Sílvia es va quedar amb la paraula a la boca i va demanar més líquid groc.

—Bé hi ha d'haver alguna manera d'entendre's amb la gent... —se'm va ocórrer pensar en veu alta, per allò de no callar—. Alguna manera de conviure sense ofegar-nos els uns als altres...

De sobte, va ser la Sílvia qui es va posar a riure, compulsivament, com si hagués entès un acudit d'efectes retardats.

—Ens diràs què et fa tanta gràcia? —va saltar l'Agnès, més que molesta.

Quan va ser capaç de dir més de tres paraules seguides, la Sílvia encara hi va afegir una mica de misteri.

—No ens estem veient per un forat? Tres ties mandroses que no creuen en res?

—I què?

—Qui ho diria que som tres mestres que cada dia parlen de fer un món millor, formar criatures lliures i felices, preparar ciutadans responsables i tota la pesca... Visca!

Va rematar el discurs amb un brindis a l'aire. Llavors l'Agnès es va incorporar lleugerament, va semblar que empassava saliva amb dificultat i que anava a dir-ne alguna de grossa, però després de fer un sanglot etílic només li va sortir una rialla encara més sonora, que s'encadenava amb una altra, i una altra. La Sílvia la va corejar, com si es tragués un pes de sobre, i jo, que més aviat estava per plorar, no vaig dubtar a afegir-m'hi. Allò va ser un desconcert de rialles que no teníem cap pressa per tallar, fins que de mica en mica ens vam anar acostant per acabar abraçades, amb els caps ben junts, mentre els espasmes se'ns anaven calmant.

Quan vam ser capaces de mirar-nos a la cara, qui més qui menys la tenia ben humida, però no ens vam entretenir en el detall. La Sílvia va ser més que oportuna quan va proposar un últim brindis.

—Per nosaltres!

—I pels que en sàpiguen més! —encara vaig afegir jo, molt fluixet.

•

Haviem baixat al menjador totes tres, una mica pets. M'ho deia i m'ho repetia: jo m'havia ficat en un cul de sac, però no servia de res quedar-m'hi. Si el meu rampell havia de fer algun efecte, ja havia complert. L'Agnès em petonejava una galta, tu sabràs, nena, i la Sílvia, amb dificultats

per mantenir l'equilibri, em recordava que rectificar és de persones intel·ligents.

Me n'anava i no me n'acabava d'anar, quan ens va esclatar el maleït timbre a les orelles. Ens vam quedar mudes, gairebé petrificades. Quina nova investida ens esperava? L'Agnès va ser la més valenta per anar a obrir.

Quan vaig veure en Marcel a l'altre costat de la porta, el primer pensament va ser clavar-li una bufetada de les que giren la cara al revés. L'havia enxampat amb la mirada de biaix, els ulls de xai degollat, com si tingués por de la bèstia negra que era jo.

Sense ni temps d'aixecar el braç, el segon pensament va ser córrer cap a ell, abraçar-lo i dir-li que aquí no passa res, vida meva, ens en sortirem, com sempre, ja ho veuràs. I és que en aquella fracció de segon ell havia alçat la vista, amb una fermesa que em desafiava. Va ser quan em vaig sentir els seus ulls clavats en els meus, com en els primers temps, i se'm va disparar aquella emoció que en els moments més crítics me'l fa sentir tan dintre meu. Em conec i sé que si arribo a aquest extrem ho tinc difícil per dir que no a res.

La veritat és que, a peu de porta, no hi va haver temps ni de bufetades ni d'abraçades. Amb la serenitat tot just estrenada, en Marcel em va dir:

—Ja no hi ha ningú, tots han marxat. Si vols que també marxi jo, només m'ho has de dir.

Potser no era res de l'altre món, però hi va posar tanta convicció, i un punt d'orgull ferit, que em semblava un home nou.

—Ni pensar-ho. Per què hauries de marxar?

Ho devia dir amb la seguretat que em venia d'ell, perquè de seguida ens vam entendre. Va ser com si se li desglacés la cara, se li van esbiaixar els ulls, les galtes se li van aflluixar, mentre els llavis intentaven articular alguna cosa que no li acabava de sortir.

No es va fer esperar gaire més i em va abraçar com si li anés la vida. Una mica amb aquell seu gest avergonyit, d'home que se sap amb poca traça, i que mai no perdrà del tot.

Ni ens en vam adonar que l'Agnès i la Sílvia s'havien ficat oportunament a la cuina.

•

Ara ho recordo tot com una ràfega de vent, cada cop més llunyana, però inesborrable. Aquella tarda res no va ser fàcil. Vam tornar a casa, en silenci, com si desconfiéssim de les paraules.

A casa, no hi havia ningú, ni rastres.

—Vols que tornem a Barcelona? —va dir en Marcel, tan sols al cap d'una bona estona.

Me'l vaig mirar amb cara d'estranyada, com si no l'entengués. Tornar enrere? Per què? Jo només tenia ganes de tornar a coincidir amb nosaltres mateixos, el lloc no era gaire important.

Encara faltava una mica per fer-se fosc, vam baixar fins al passeig de Mar. No sé les vegades que el vam recórrer amunt i avall, quan se'm va acudir preguntar-li:

—Que no tens gana?

Sí que en tenia, i jo també. No hi havia cap motiu per deixar perdre la reserva feta al Cau Blau. No va ser el sopar romàntic i sense relloges que m'havia imaginat, per-

què tots dos preferíem llevar-nos d'hora i estalviar-nos cues a la frontera.

L'endemà, abans de passar Narbona, ell ja m'havia explicat tot el safareig que m'havia perdut a casa. No en vam tornar a parlar en tot el viatge. Van ser dues setmanes esplèndides, fins que la Provença ja se'ns va fer petita.

A la tornada, vaig telefonar a tots els que havia espatllat la tarda del primer de juliol. Crec que em vaig saber disculpar, sense falsos penediments. Segons el cas, els vaig proposar un dinar o un sopar a casa. Tothom em va acceptar la idea, encara que deixaven la data per decidir el setembre.

Aviat farà l'any i quan ens veiem els recordo la invitació pendent. Em diuen que sí, que sí, i tant, però sempre hi ha algun problema d'agenda. També és veritat que a ningú se li ha ocorregut muntar aniversaris sorpresa, i n'han passat de llarg uns quants. I és que jo diria que aquell dia tots vam aprendre alguna cosa tan invisible com valuosa.

Jo, per descomptat. Saber-me capaç de dir que no em fa sentir diferent. I saber que tinc un marit vulnerable encara dóna més mèrit a la veu que per dins em continua repetint: «Me l'estimo, aquest home».

• •